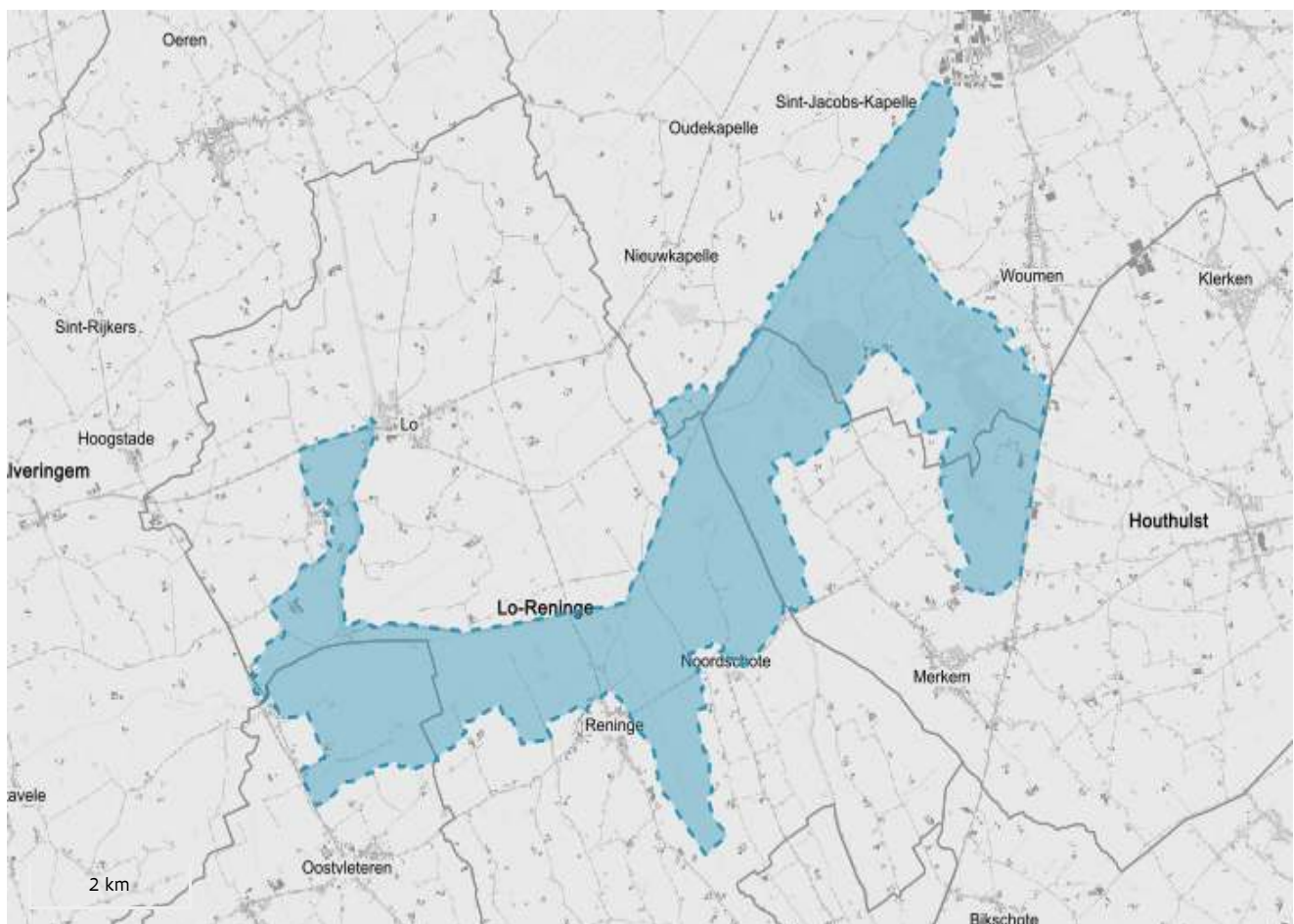

Inventaris

ERFGOEDOBJECT

Ijzervallei tussen Elzendamme en Woumen en Lovaart bij Pollinkhove

landschappelijk geheel

ID: 135145 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135145

Provincie

West-Vlaanderen

Gemeente

Alveringem, Diksmuide, Houthulst, Lo-Reninge, Vleteren

Deelgemeente

Diksmuide, Merkem, Nieuwkapelle, Noordschote, Oostvleteren, Pollinkhove, Reninge, Sint-Jacobs-Kapelle, Woumen

Straat

Onbepaald

Locatie

Diksmuide, Nieuwkapelle, Sint-Jacobs-Kapelle, Woumen (Diksmuide), Merkem (Houthulst), Noordschote, Pollinkhove, Reninge (Lo-Reninge), Oostvleteren (Vleteren)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

26 602 980m²

Bewaringstoestand

Bewaard

Erfgoedwaarde

Aanwezig

Typologie: [bruggen \(https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/86\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/86), [dijken \(https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1223\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1223), [eendenkooien \(https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/132\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/132), [gedenktekens \(https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/153\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/153), [hoeven met losse bestanddelen \(https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1423\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1423), [hooilanden \(https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1913\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1913), [kanalen \(infrastructuur\) \(https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1913\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1913)

<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/213>), kastelen
<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/225>), microreliëfvormen
<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/2035>), moerassen
<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1915>), opgaande bomen
<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1607>), parken
<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/337>), plateaus
<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/2002>), rivieren
<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1963>), schutsluizen
<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1934>), strookvormige ontginningspatronen
<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/2082>), valleien
<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/2000>), Vaubanvestingen
<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1186>), veenwinning
<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1304>), vijvers
<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/467>),
waterbekkens (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/920>)

Inventarisatie ankerplaatsen Landschapsatlas 2001

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/gebeurtenissen/1101>) (inventarisatie: van 01-11-2000 tot 28-02-2001)

Thema: Erfgoed Eerste Wereldoorlog (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/149>)

Beschrijving

Dit gebied strekt zich uit van Woumen (Diksmuide) tot Elzendamme (Vleteren), met een uitloper in noordelijke richting langs de Lovaart tot Pollinkhove (Lo-Reninge). Het gebied is gesitueerd in de gemeenten Diksmuide, Houthulst en Lo-Reninge. De Ijzer vormt de westelijke grens behalve voor een stuk rond het Fort De Knocke, een stuk rond Nieuwkapelle (Diksmuide) en een uitloper langs de Lovaart tot het stadje Lo. De meeste oostelijke en zuidelijke grenzen volgen perceelsgrenzen die min of meer samenvallen met de grens van de Ijzervallei of de grens van het overwegend graslandgebruik aansluitend bij de Ijzer.

Dit gebied heeft in de ondergrond dikke kleilagen ontstaan door langdurige getijdenwerking van de Noordzee. Tijdens de Romeinse periode vormden de Ijzerbroeken een schorregebied waar zich veen ontwikkelde in de laagste delen, vaak afgedekt door een kleilaag. Het veen uit het vroegste deel van het holoceen (zogenaamd basisveen) vormt het dikste pakket omdat het jongere veen (oppervlakteveen) soms door recentere zee-inbraken (gedeeltelijk) weggeslagen werd. De kustpolders strekken zich ongeveer uit tot het gehucht Elzendamme en hebben uitlopers naar het binnenland langs de talrijke zijbeken van de Ijzer (onder meer langs Kemmelbeek, Ieperlee en Blankaart). De Ijzer tussen Elzendamme en Diksmuide is sinds de middeleeuwen rechtgetrokken en gekanaliseerd om de scheepvaart mogelijk te maken. Aan beide zijden werd een dijk aangebracht waarvan de Veurne-Ambachtdijk op de linkeroever het hoogst is. De dijk, die aan de rechteroever slechts plaatselijk voorkomt, is laag. Momenteel kunnen de Ijzerbroeken aan de rechteroever nog steeds periodisch

overstromen (voornamelijk in de wintermaanden) waarbij de Ijzer zijn zogenaamde winterbedding inneemt. De afwezigheid van bebouwing in de Ijzerbroeken en de lage dijk

De zuidelijke grens van het gebied loopt rond de 5 meter hoogtelijn die algemeen als de grens tussen de kustpolders en zandlemig Vlaanderen wordt beschouwd. De meeste gebouwen en nederzettingen bevinden zich aan de rand van de winterbedding langs de 5 meter hoogtelijn. Het overgrote deel van de Ijzerbroeken ligt uiteraard onder grasland als wei- of hooiland. De natte bodemcondities maken akkerbouw nagenoeg onmogelijk. De percelen worden begrensd door grachten en sloten die op hun beurt naar de grotere beken, vlieten of vaarten lopen. Zij monden uiteindelijk in de Ijzer uit. Het perceleringspatroon is rechtlijnig en is vaak loodrecht georiënteerd op de grotere afwateringsgrachten. Perceelsrandbegroeiing is slechts sporadisch nog aanwezig. In de omgeving van de Blankaartvijver en tot de Reningse Broeken rond Noordschote zijn er zeer smalle en lange repelpercelen aanwezig. Deze perceelsvorm herinnert aan de systematische ontvening tijdens de middeleeuwen. Elders in het gebied ontgon men ook veen maar op een niet-systematische manier voor individueel gebruik waardoor de uniforme percelering daar minder aanwezig is. In de ontveende percelen is soms microreliëf aanwezig, ontstaan door het uitvenen. In de grachten staan vaak rietkragen. De percelen vertonen vaak nog zogenaamde laantjes in functie van de ontwatering, met daarin soms ook nog een rietvegetatie. De percelering tussen Noordschote en Elzendamme is eerder blokvormig (dan repelvormig) en groter. Ook in niet-ontveende percelen is soms natuurlijk microreliëf aanwezig.

Ten westen van het waterspaarbekken van de Blankaart liggen twee eendenkooien waaronder de oude eendenkooi van Merkem, die sterk opvalt in dit open landschap door de begroeiing van lage bomen en struiken. Rond de Blankaartvijver is door de grote veenontginning een watervlakte ontstaan. De watervlakte, de oeverlanden en enkele aansluitend graslanden vormen samen het natuureservaat van De Blankaart. Door de graduele overgang van vijver naar oever heeft men hier een rijke water- en moerasvegetatie met veel riet, zeggen, biezen, wilgenbosjes,.... Daarnaast biedt deze vijver en de begroeide oevers een ideale biotoop voor talrijke watervogels (vooral eenden) als broedplaats, rustplaats, overwinteringsplaats,.... De vijver wordt gevoed door de beken die van het zandleemgebied afwateren naar de Ijzer (zoals Kwadebeek, Steenbeek, Ronebeek, Velkelokerbeek). Ten oosten van de vijver bevindt zich het Blankaartkasteel. Het oorspronkelijke kasteel uit de tweede helft van de 19de eeuw werd tijdens de Eerste Wereldoorlog volledig vernield en slechts gedeeltelijk heropgebouwd. Het park werd niet meer in de oorspronkelijk staat hersteld.

Tijdens de Eerste wereldoorlog lag de frontlijn tussen de Duitsers en de geallieerden in dit gebied. Daarbij maakte men strategisch gebruik van de lage ligging van de Ijzerbroeken om deze te laten overstromen. Talrijke oorlogsgedenktekens herinneren aan deze periode. Reeds tevoren vormde de Ijzer een strategische waterloop wat onder meer in het gehucht Knocke nog te zien is. Het Fort De Knocke is een oude Vaubanvesting gelegen aan de samenloop van Ijzer en de Ieperlee. De stervormige structuur van de grachten is nog herkenbaar in het terrein. Het gehucht zelf lag op een driehoekig eiland. Momenteel ligt er nog een ophaalbrug over de Ijzer.

In Fintele, gelegen aan de samenloop van de Ijzer en de Lovaart, bevindt zich een schutsluis op de Lovaart. Vroeger stond er zelfs een overdracht of zogenaamde 'windehille' om schepen

uit de Ijzer in de Lovaart te laten zakken en vice versa. Net ten oosten van Fintele ligt tussen twee weilandpercelen een zeer brede gracht die een restant is van het vroegere tracé van de Lovaart. Vroeger legde men vlakbij Fintele over de Ijzer een zogenaamde 'hooipiete', een tijdelijke brug om het hooi uit de Ijzerbroeken aan de rechteroever naar de linkeroever te brengen. Ten oosten van de brug in Elzendamme ligt een deel van de vroegere loop van de Ijzer (de zogenaamd 'Dode Ijzer') die veel bochtiger was. De vaste brug over de Dode Ijzer is bewaard en bestaat uit twee bogen en één middenpijler en is deels in baksteen, deels in natuursteen gebouwd. Ze werd waarschijnlijk gebouwd samen met de aanleg van een steenweg (huidige kasseiweg). Vlakbij liggen nog enkele gebouwen en hoevetjes in wederopbouwarchitectuur.

Vanaf Fintele vormt de Lovaart een beeldbepalende structuur in het landschap door de bedijking aan weerszijden en de begeleidende opgaande bomenrijen. De oevers van de Lovaart zijn begroeid met rietvegetatie en lage struiken. De Lovaart zelf ligt nog in de polders die naar het westen toe overgaan in de zandleemstreek op het plateau van Izenberge. De reliëfovergang van de polder naar het plateau valt op in het landschap omdat Pollinkhove op de rand ligt en omdat de landbouwpercelen op de overgang onder akkerland liggen in tegenstelling tot de graslanden van de polder.

De kerk van Pollinkhove valt door de bomenrij errond behoorlijk op in het landschap. In de muren zitten nog typische zandstenen die waarschijnlijk resten zijn van de vroegere Romaanse kerk. Ten oosten van de kerk staat een merkwaardige en grote, witte hoeve, het zogenaamde 'Pollinkhof', die bestaat uit enkele losstaande gave gebouwen. Eertijds was ze het leenhof van de heren van Pollinkhove. Vanuit de landbouwpercelen langs de Lovaart heeft men een zicht op deze hoeve.

Dit landschap heeft dus een uitgesproken open karakter met weidse vergezichten in alle richtingen. De Ijzer, Lovaart en Ieperlee vallen op in het landschap door de dijken en vooral door de begeleidende bomenrijen. Het enorme graslandcomplex van de Ijzerbroeken met kleine rechthoekige percelen omringd door grachten met rietkragen geven het gebied een meerwaarde. Ook de afwezigheid van bebouwing in de broeken zelf geeft deze open ruimte een extra dimensie.

Bron: Ankerplaats 'Ijzerbroeken en Lovaart bij Pollinkhove'. Landschapsatlas, A30026, Agentschap Onroerend Erfgoed, Brussel.

Auteurs: Strobbe, Marika (<https://id.erfgoed.net/auteurs/476>); Deventer, Wouter (<https://id.erfgoed.net/auteurs/610>); Lievens, Filip (<https://id.erfgoed.net/auteurs/637>)

Datum: 2001

De tekst wordt ter beschikking gesteld door: Agentschap Onroerend Erfgoed (AOE) (<https://id.erfgoed.net/auteurs/501>)

Relaties

Is deel van

Diksmuide (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14625>)

Is deel van

Merkem (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14658>)

Is deel van

Nieuwkapelle (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14633>)

Is deel van

Noordschote (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14560>)

Is deel van

Oostvleteren (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14154>)

Is deel van

Pollinkhove (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14561>)

Is deel van

Reninge (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14562>)

Is deel van

Sint-Jacobskapelle (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14637>)

Is deel van

Woumen (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14640>)

Je kan deze pagina citeren als:

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2026: *Ijzervallei tussen Elzendamme en Woumen en Lovaart bij Pollinkhove* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135145> (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135145>) (geraadpleegd op 9 maart 2026).

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche?

Meld het ons via het contactformulier ([/contact?](/contact?uri=https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135145)

[uri=https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135145](https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135145)).

Onroenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door [het agentschap Onroerend Erfgoed](https://www.onroenderfgoed.be/) (<https://www.onroenderfgoed.be/>)

[Privacyverklaring](https://www.onroenderfgoed.be/privacyverklaring).

(<https://www.onroenderfgoed.be/privacyverklaring>)

[Juridische informatie](https://www.onroenderfgoed.be/juridische-informatie)

(<https://www.onroenderfgoed.be/juridische-informatie>)

Agentschap
Onroerend
Erfgoed